

ШАМАЄВА Кіра Іванівна (17. 12. 1931, с. Ялтушків, нині Жмеринського р-ну Вінницької обл.) — піаністка, музикознавець, педагог. Сестра *М. Шамаєва*. Доктор мистецтвознавства (1992), професор (1993). Гри на фортепіано спочатку навчалася приватно у Є. Яхневич, згодом у музичній школі в З. Стахурської у Житомирі. Закінчила Житомирське музичне училище (1949; кл. *В. Задерацького*), Київську консерваторію (1956; кл. *Є. Сливака, О. Холодної*). Від 1961 викладає у Національній музичній академії України (Київ): від 1974 — доцент, від 1993 — професор кафедри загального та спеціалізованого фортепіано. Водночас у 1960—80-х рр. виступала як піаністка з сольними програмами та в дуеті з Л. Головка і Т. Шаняєвою, виконувала чимало ансамблевих творів вітчизняної та зарубіжної класики, композиторів 20 ст. Наукові дослідження: між-слов'янські зв'язки в музичній культурі України 19—20 ст. (історія музичної освіти на Волині, життя й діяльність видатних композиторів і музикантів, зокрема Ю. Зарембського, Б. Лятошинського, М. Скорульського, В. Косенка, Л. Ревуцького, С. Вільконського, Л. Руцинської, Й. Витвицького); зближення курсу фортепіано з урахуванням фахової спеціалізації здобувачів вищої освіти; сприяння розширенню загальномузичної культури здобувачів вищої освіти. Ш. утвердила джерелознавство як фундаментальний напрям вивчення історії вітчизняного музичного мистецтва. Педагогічні та виховні принципи Ш. близькі до основних принципів

педагогіки *Г. Нейгауза*, це спрямованість навчання на духовний розвиток особистості засобами підвищення загальнокультурного рівня, спонукання до глибоких універсальних знань не лише з музичного, а й з інших видів мистецтва. У 2000-х рр. продовжує вести активну просвітницьку діяльність: виступи на конференціях, публічні лекції, упорядкування двох випусків збірника статей «Зі спадщини майстрів» (опубліковано у Києві в «Науковому віснику Національної музичної академії України», кн. 1: 2003, вип. 30; кн. 2: 2013, вип. 101), публікація збірника статей «Митці. Освіта. Час. (з архівних джерел)» (Ж., 2005), низка робіт, присвячених 100-річчю Київської консерваторії. Авторка багатьох тематичних концертних програм, які звучать у музичних школах, училищах, музеях Києва та інших міст України. 2022 у Національній музичній академії України пройшла науково-практична конференція «Шамаєвські читання: митці, освіта, час», присвячена 90-річчю ювілею Ш. Підготувала низку статей для ЕСУ.

Основні праці

Музична освіта в Україні у першій половині XIX століття: Навч. посіб. К., 1996; З епістолярної спадщини Бориса Лятошинського // Зап. НТШ. Пр. Музикознав. комісії. Л., 1996. Т. 247; З історії кафедри загального та спеціалізованого фортепіано НМАУ ім. П. І. Чайковського // Мистецтвознавчі записки: Зб. наук. пр. К., 2012. Вип. 22 (співавт.); Про предмет «спеціалізоване фортепіано» для музикознавців // Загальне та спеціалізоване фортепіано у мистецькому просторі України: Наук. зб. Львів. муз. академії. 2012. Вип. 27; З архіву Віктора Косенка // Наук. вісн. Нац. муз. академії України. К., 2016. Вип. 115; Пам'ять серця: Тетяна Шаняєва // Загальне та спеціалізоване фортепіано: досягнення та перспективи: Зб. наук.-метод. пр. Нац. муз. академії України. К., 2021. Вип. 2.

Рекомендована література

1. Козаренко О., Письменна О. Матеріали бібліографії Кіри Шамаєвої // Зап. НТШ. Пр. Музикознав. комісії. Л., 2009. Т. 258;
2. Омельченко Т. Кіра Шамаєва як історик української музичної культури // Українське музикознавство. К., 2022. Вип. 48.

Т. А. Омельченко

Бібліографічний опис:

Шамаєва Кіра Іванівна / Т. А. Омельченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891458>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).